

JAK JE TO S VYUŽÍVÁNÍM PODZEMNÍCH VOD Z POHLEDU PROVOZOVATELE VODÁRENSKÉ INFRASTRUKTURY

**Ing. Jiří Novák,
Ing. Petra Opletová, Ph.D.**

STRUČNÝ PŘEHLED LEGISLATIVY

Zákon č. 11/1955 Sb., o vodním hospodářství

- přistupoval k využívání a ochraně vod podzemních a povrchových rovnocenně,
- požadoval rovnováhu mezi kapacitou vodních zdrojů a potřebou vody,
- **neupřednostňoval podzemní vody pro účely zásobování pitnou vodou** (pravděpodobně to nebylo považováno za nutné, spíše šlo o samozřejmost, r. 1950 – v ČSR 72 % pitné vody z vod podzemních).

STRUČNÝ PŘEHLED LEGISLATIVY

Zákon č. 138/1973 Sb., o vodách

- období zvýšených nároků na zásobování pitnou vodou z veřejných vodovodů, podzemní zdroje v některých lokalitách nedostačovaly, rostl podíl povrchové vody pro uvedené účely,
- zákon o vodách v § 28 odst. 1 výslovně stanovil, že **podzemní vody jsou přednostně vyhrazeny pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou** a pro účely, pro které to ukládá speciální právní předpis resortu Ministerstva zdravotnictví (vyhl. č. 45/1966 Sb.),
- pro jiné než uvedené účely lze povolit použití podzemní vody jen v tom případě, že to není na její úkor,
- pro ilustraci % napojených obyvatel v ČSR v letech: 1960 – 57,4 %, 1965 – 60,4 %, 1970 – 64,5 %, 1975 – 69,1 %, 1977 – 71,2 %.

Zákon č. 254/2001 Sb. (vodní zákon)

- vodní zákon v § 29 odst. 1 převzal z předchozího zákona o vodách v podstatě beze změn ustanovení o **prioritním postavení podzemních vod pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou**,
- v komentáři k tomuto ustanovení se uvádí, že účelem vodního zákona je mj. zajištění zásobování obyvatelstva pitnou vodou, **přednostně vyhrazenými zdroji pro tento účel jsou z důvodu své jakosti, a tudíž také nižších nákladů na úpravu, zdroje podzemní vody**,
- poměr mezi vodou podzemní a povrchovou je přibližně 1 : 1.

KOMPROMIS č. 1

pokud není k dispozici dostatek kvalitních, lépe chráněných a jednoznačně výhodnějších zdrojů podzemní vody pro zajištění veřejného zájmu – zásobování obyvatelstva pitnou vodou, lze za tímto účelem využívat i vod povrchových

VODÁRENSKÁ AKCIOVÁ SPOLEČNOST, a.s.

PRAXE V REGIONU JMK, VYSOČINA

Mapa 10 provozovatelů s největším objemem fakturovaných vod v roce 2014

VODÁRENSKÁ AKCIOVÁ SPOLEČNOST, a.s. PRAXE V REGIONU JMK, VYSOČINA

- VAS hospodaří v:
 - v JMK**
 - » okr. Brno-venkov
 - » okr. Blansko
 - » okr. Znojmo
 - v kraji Vysočina**
 - » okr. Jihlava
 - » okr. Třebíč
 - » okr. Žďár nad Sázavou
- přes 700 obcí, cca 550 tis. obyvatel,
- s výrazně rozdílnými místními podmínkami, především HG a klimatickými,
- výroba pitné vody ze zdrojů podzemních (cca 46 – 50 %) i povrchových,

VODÁRENSKÁ AKCIOVÁ SPOLEČNOST, a.s. PRAXE V REGIONU JMK, VYSOČINA

- **budování, propojování a využívání vodárenských soustav s vhodnými a perspektivními vodními zdroji** - s ohledem na celkovou situaci, mj. i stále častěji se vyskytující **sucho** a jeho dopady,
- zejména u místních vodovodů je praxe opouštět mělké, zranitelné a nestabilní podzemní vodní zdroje – nahrazovat je vhodnějšími, dle možností opět podzemními, nebo napojováním na SV s centrálními zdroji,
- je-li situace zcela (např. ekonomicky) nepříznivá, **nadále se využívají zdroje méně vhodné.**

KOMPROMIS Č. 2

využívat nevyhovující podzemní zdroj k zásobování pitnou vodou do okamžiku, než je, ze všech pohledů, možná jeho náhrada

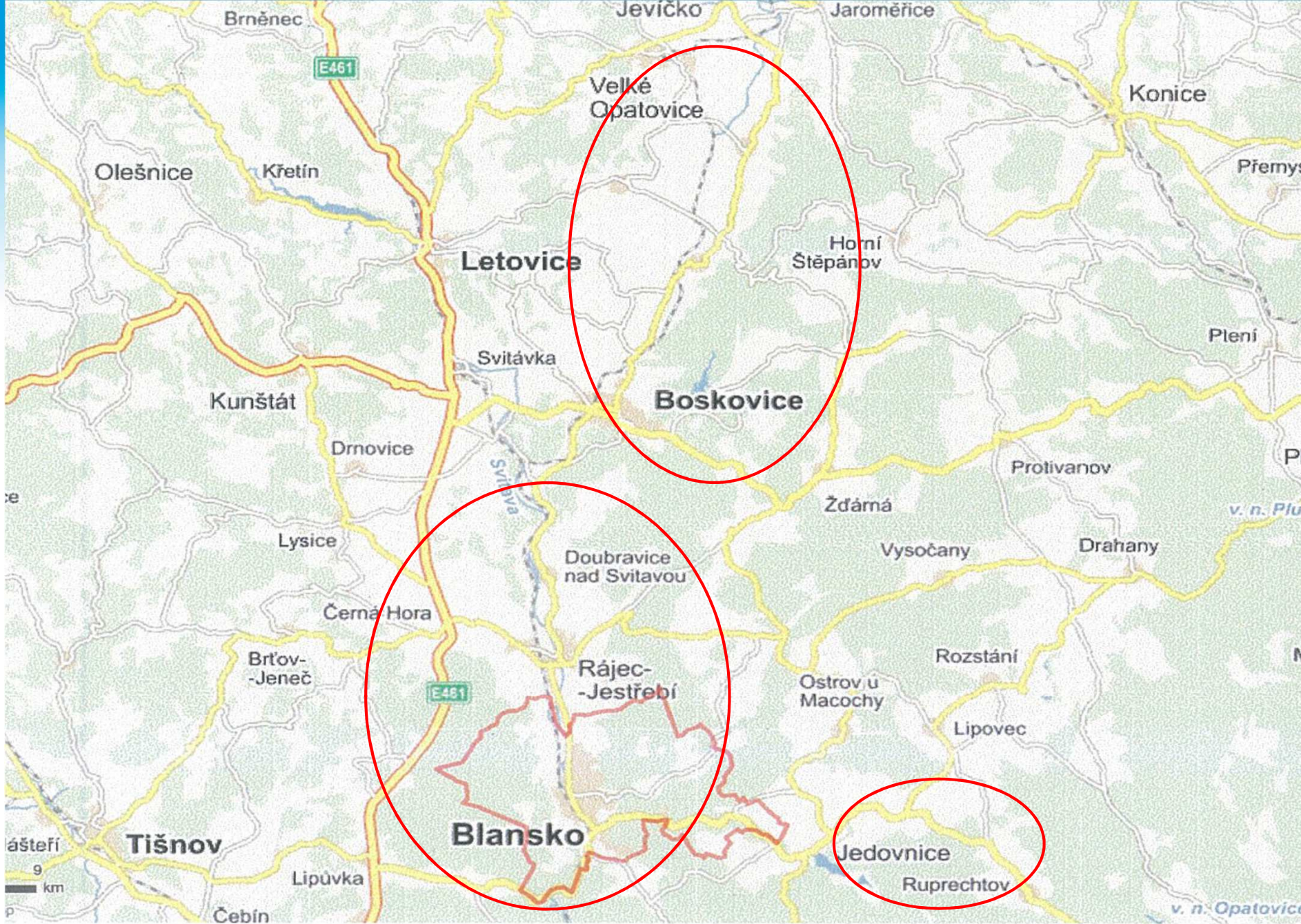

OKRES BLANSKO

- využívá se pouze **podzemní voda**,
- **vodárenská nádrž Boskovice** je jen **záložním** zdrojem,
- skupinové vodovody pro větší města mají dostatečné a perspektivní podzemní zdroje, zpravidla více zastupitelných zdrojů,
- SV se propojují (SV Blansko - SV Boskovice, SV Jedovnice apod.),
- lokálně se na ně napojují i další obce s místními vodovody, s nevhodnými zdroji (provozujeme cca dalších 70 obcí s místními zdroji),
- provádí se i HG průzkumy pro vyhledání nových podzemních zdrojů pro místní vodovody,
- rozdílné HG poměry, různí vlastníci infrastruktury, nedostatek finančních prostředků.

VODÁRENSKÁ AKCIOVÁ
SPOLEČNOST, a. s.

Soběšická 820/156
638 00 Brno

www.vodarenska.cz

10.04.2017 9:52

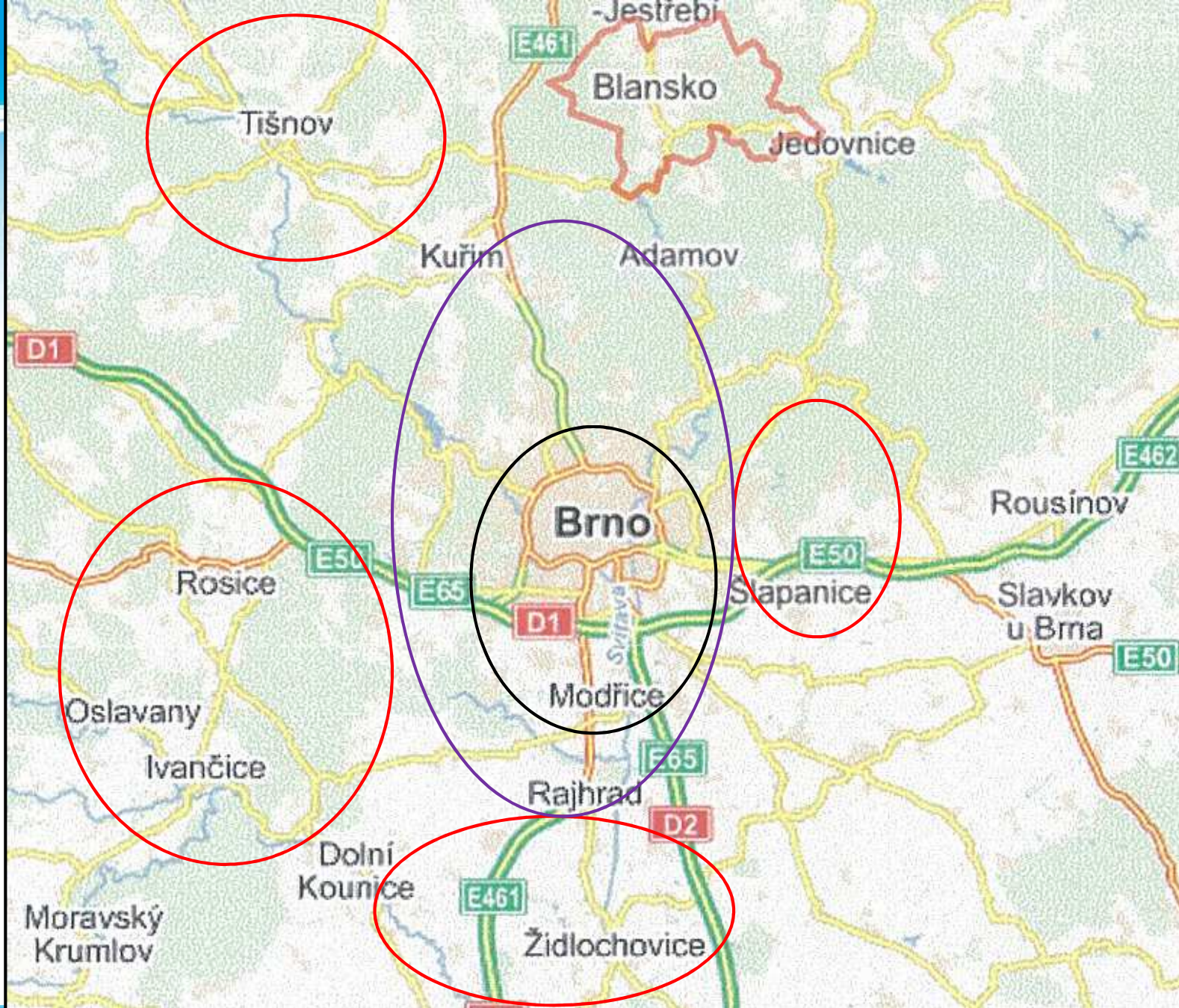

OKRES BRNO - VENKOV

- bez okresního města,
- okolí Brna s max. rozvojem, silný tlak na trvalý rozvoj sídlišť,
- řada SV (Tišnov, Ivančice–Rosice, Židlochovice, Šlapanice),
- rozhodující je zásobování z podzemních zdrojů,
- v minulosti 2 povrchové odběry z toků po 6 l/s, nevyhovující, dnes využívána povrchová vody z VOV pro Židlochovicko,
- Ivančicko - přirozená a umělá infiltrace z řeky Jihlavy,
- SV mají vždy více zdrojů, alespoň částečná zastupitelnost,
- probíhá vyhledávání nových zdrojů, rozšiřování pramenišť, regenerace JO

OKRES JIHLAVA

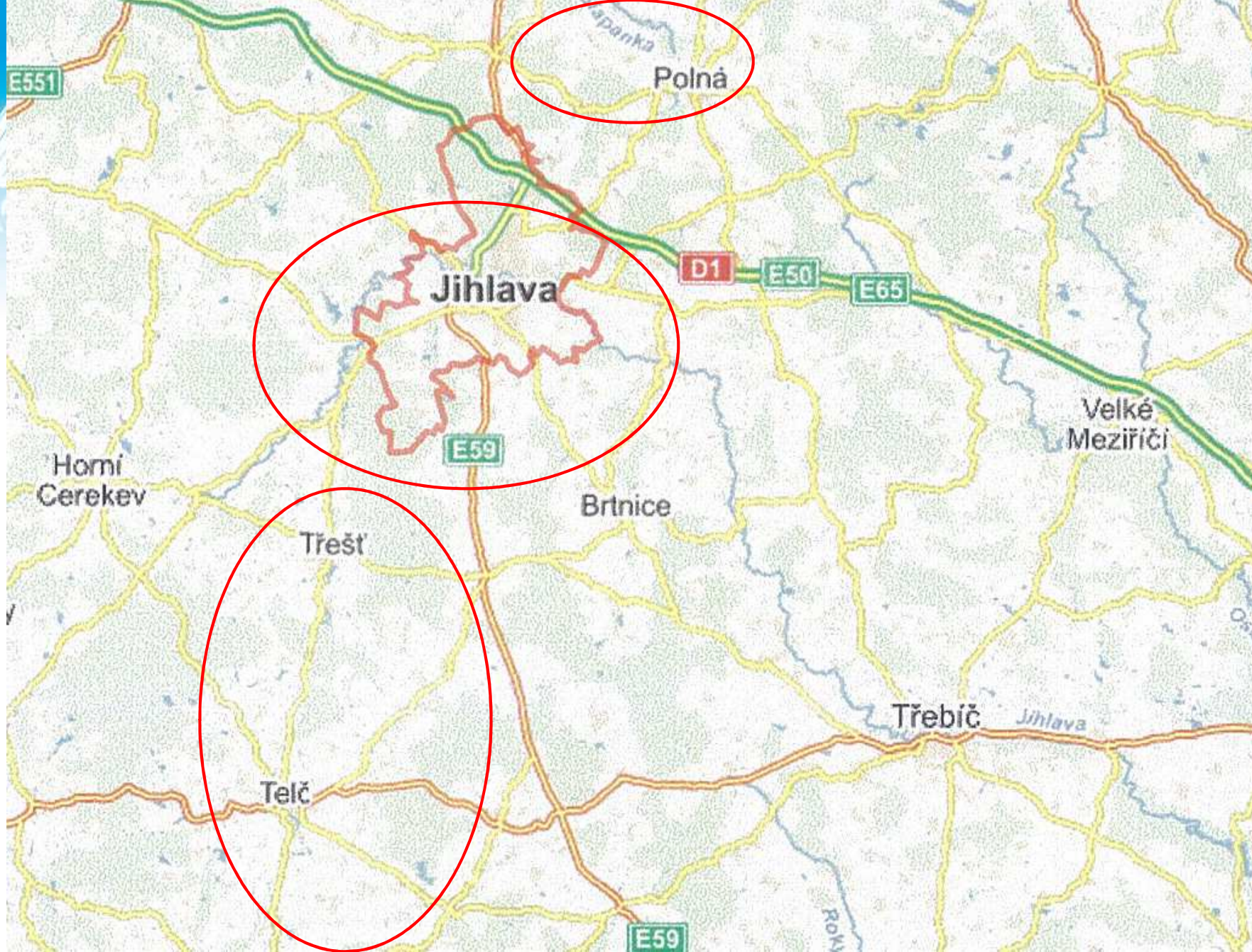

- rozhodující pro výrobu pitné vody jsou dvě vodárenské nádrže
 - **Hubenov** pro SV Jihlava
 - **Nová Říše** pro SV Telč
- oba SV jsou propojené, místně jsou doplněné podzemními zdroji (částečná zastupitelnost),
- místní vodovody jsou zásobovány z místních zdrojů – mělké (studny, JZ), příp. i hlubší (puklinové),
- SV Polná – původně z místního potoka, ten je v současnosti záložním zdrojem a SV Polná je propojen se SV Jihlava,
- menší vodovody si provozují některé obce samy.

VODÁRENSKÁ
AKCIOVÁ

VODÁRENSKÁ AKCIOVÁ
SPOLEČNOST, a. s.

Soběšická 820/156
638 00 Brno

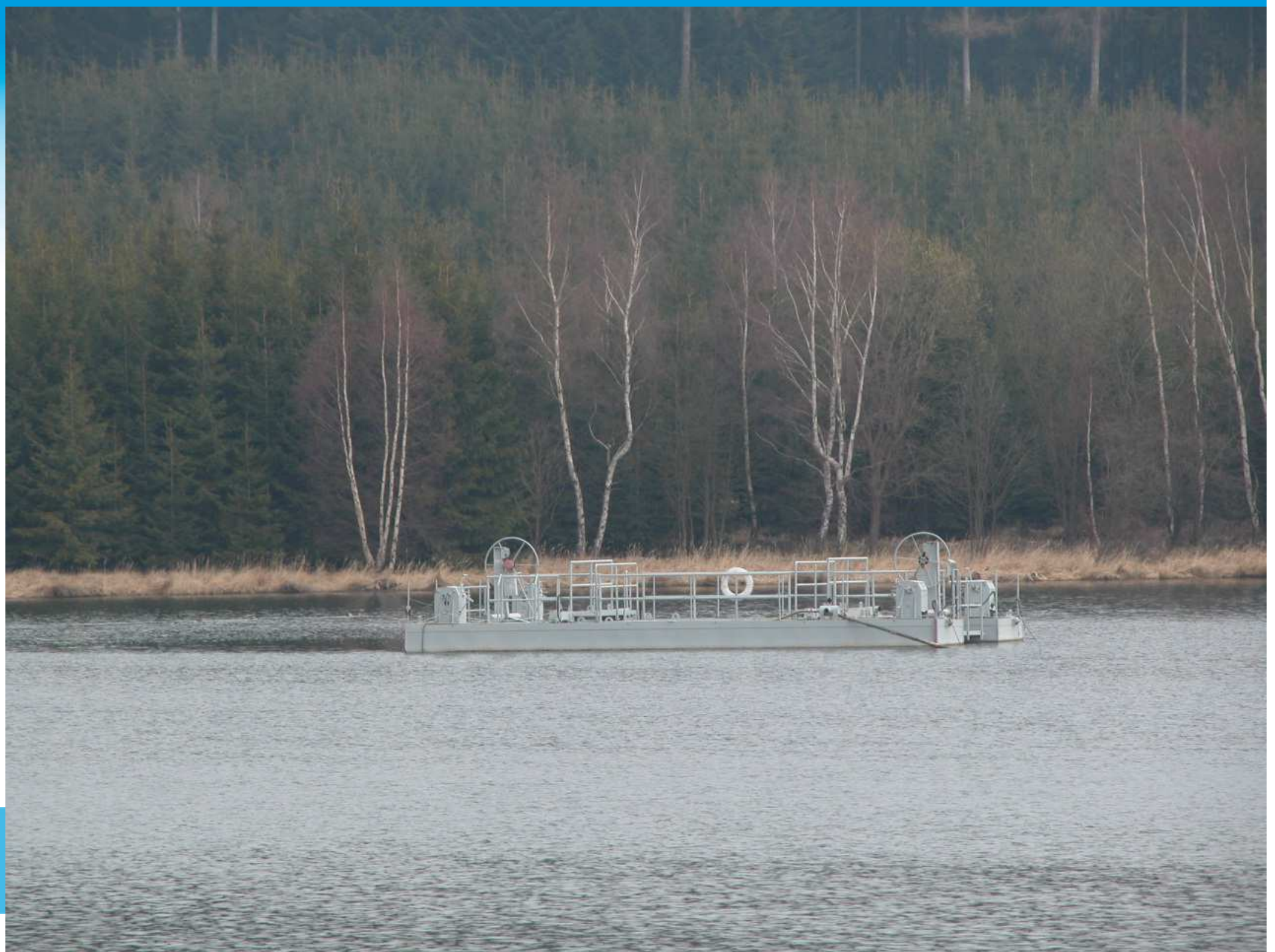

www.vodarenska.cz

10.04.2017 9:52

OKRES TŘEBÍČ

- okresní město a podstatná část okresu je napojena na dva centrální povrchové zdroje:
 - VN a ÚV Mostiště
 - víceúčelová nádrž Vranov (ÚV Štítary),
- jedná se o SV Třebíč
- doplňkovým zdrojem je prameniště Heraltice z doby mezi sv. válkami, významný a mimořádně vhodný zdroj (kojenecká voda, ZON),
- dále asi 7 místních zdrojů podzemní vody.

VODÁRENSKÁ AKCIOVÁ
SPOLEČNOST, a. s.

Soběšická 820/156
638 00 Brno

www.vodarenska.cz

10.04.2017 9:52

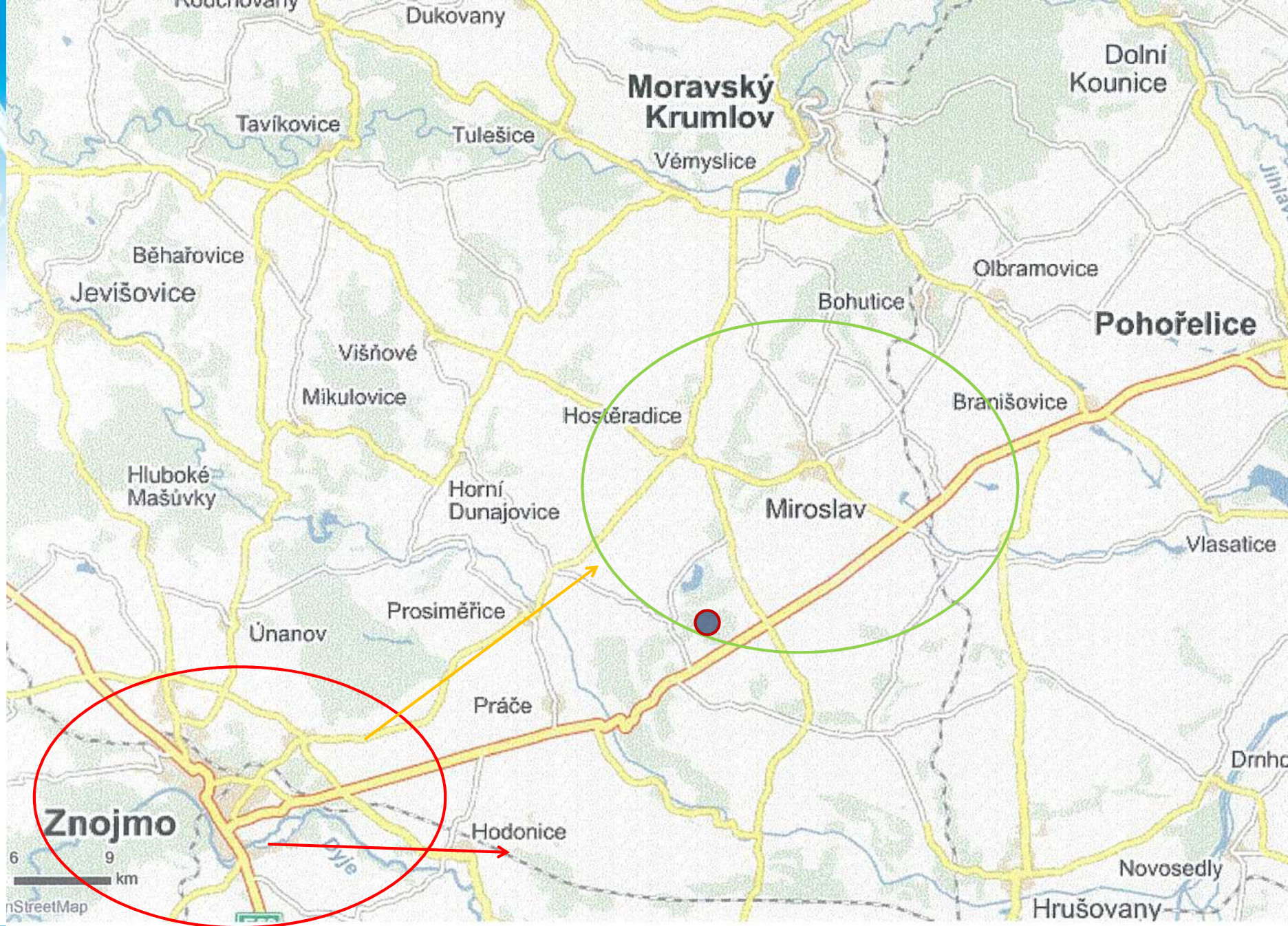

OKRES ZNOJMO

- okresní město a okolí je zásobováno z **ÚV a VN Znojmo**
- tento zdroj je perspektivní a stále se jeho spotřebiště zvětšuje,
- důvodem jsou mnohdy nevyhovující zdroje podzemní vody, zpravidla ne z důvodu vydatnosti. V oblasti Hodonic a jižně od Znojma – zvýšené množství dusičnanů, rozsáhlá oblast kolem Miroslavi – v podzemní vodě je zvýšené množství uranu,
- za zdroje s uranem se přednostně hledají nové bez tohoto znečištění – vrt Oleksovice,
- stále zůstávají i místní vodovody s vlastními zdroji podzemní vody,
- výhledově by mělo dojít k propojení SV Znojmo a Třebíč (z Vranova).

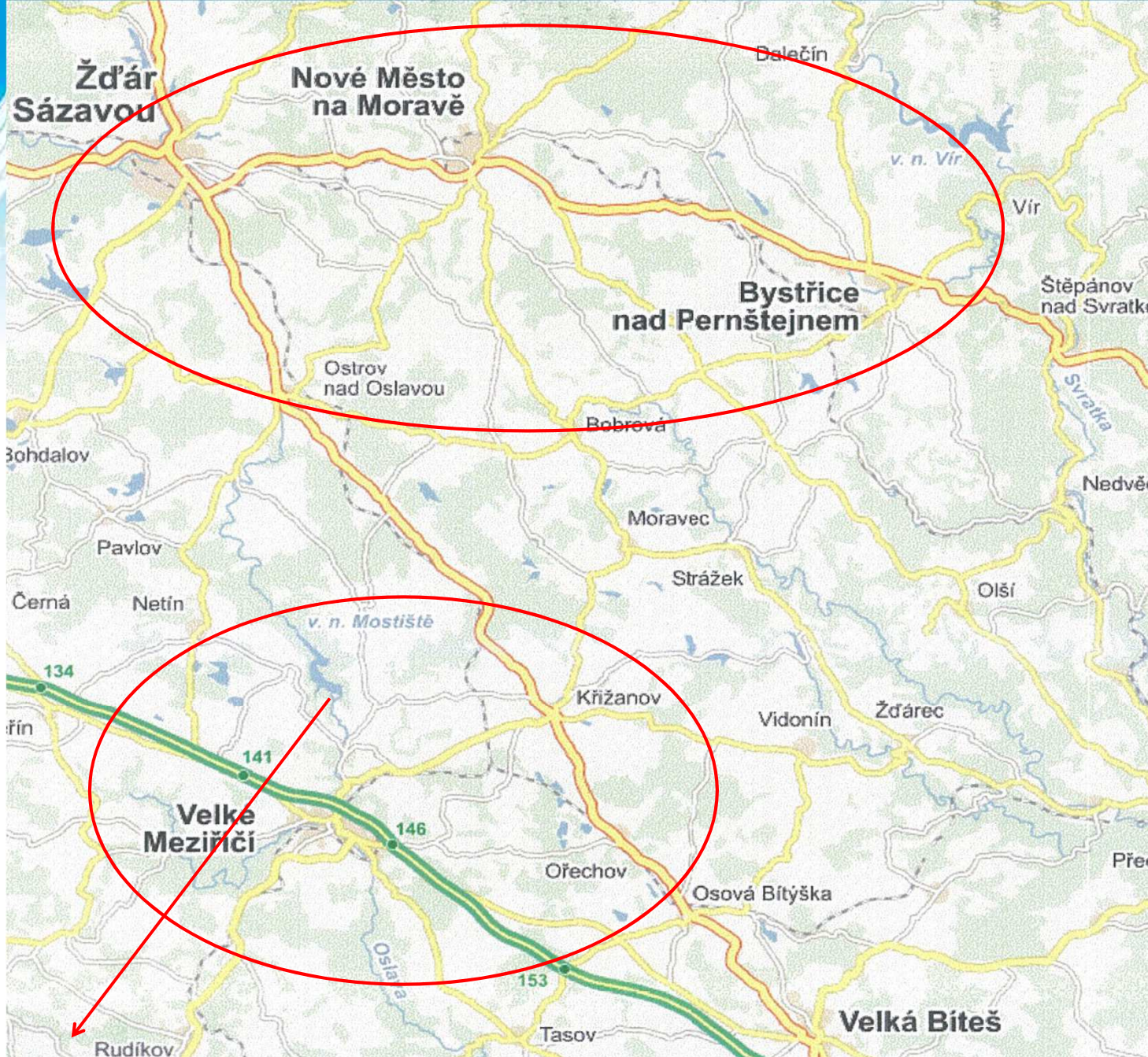

OKRES ŽDĀR NAD SÁZAVOU

- **VN Vír** – zásobuje Žďár nad Sázavou, Bystřici nad Pernštejnem, Nové Město na Moravě + okolní obce
- **VN Mostiště** - zásobuje V. Meziříčí + okolní obce a SV Třebíč
- všechny SV jsou propojeny a tvoří Vodárenskou soustavu JZ Moravy,
- zpravidla v okolí jsou doplňkovými zdroji místní podzemní (Lhotka, Vlachovice),
- pro místní vodovody slouží menší podzemní zdroje, mnohdy horší kvality (Rudolec - dusičnany, Bohdalov a další - acetochlor ESA), případně i nevyrovnané vydatnosti, ovlivňované suchem apod.

VODÁRENSKÁ AKCIOVÁ
SPOLEČNOST, a. s.

Soběšická 820/156
638 00 Brno

www.vodarenska.cz

10.04.2017 9:52

STRUČNÝ EKONOMICKÝ POHLED NA VÝROBU PITNÉ VODY VE VAS

- s ohledem na „velkovýrobu“ je veškerá podzemní voda zpoplatněna ve smyslu vodního zákona – 2 Kč/m³,
- povrchová voda je nakupovaná pouze od Povodí Moravy, s.p. – nejvyšší poplatky v rámci ČR,
- srovnání v roce 2016: Povodí Moravy, s.p. = 6,69 Kč/m³, Povodí Vltavy, s.p. = 3,69 Kč/m³, vždy + příslušná sazba DPH,
- VAS jako provozní společnost musí především zajistit plynulé zásobování pitnou vodou v požadovaném množství a odpovídající kvalitě, musí respektovat požadavky vlastníků infrastruktury (investorů do rozvoje),
- využívání optimálních zdrojů tedy záleží na řadě faktorů – především výskyt vhodného zdroje, místní podmínky, ekonomika, politická situace aj.

KOMPROMIS č. 3

ač je to provozně nákladné, politicky nevhodné, pro koncové odběratele nepříjemné, usměrňované zákonem o cenách, nezbývá než naplnit poslání profesionálního provozovatele – zajistit plynulé zásobování pitnou vodou v požadovaném množství a odpovídající kvalitě, a to vždy ve veřejném zájmu, respektovat platné právní předpisy a využít k tomu dostupné vodní zdroje. Ekonomická stránka se tak nestává jediným kritériem pro výběr vhodného vodního zdroje.

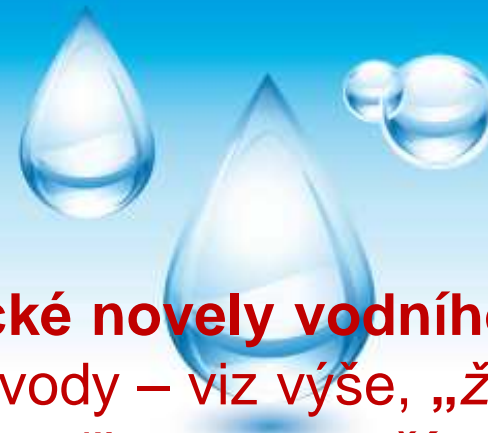

ZÁVĚR

1. **Zásobování pitnou vodou je ze všech možných pohledů veřejným zájmem**, mj. jde tedy i o ochranu zdraví občanů.
2. Ze sociálního hlediska je třeba dbát na plošnou dostupnost takové kvalitní veřejné služby, a proto je cena vody tzv. věcně usměrňovaná.
3. **VAS je výhradně českou firmou**, vlastněná pouze municipalitou, žádné zisky neodchází do zahraničí.
4. Připomínáme komentář k vodnímu zákonu – zdůvodnění přednostního využívání podzemních vod za účelem zásobování pitnou vodou – viz výše: *„účelem vodního zákona je mj. zajištění zásobování obyvatelstva pitnou vodou, přednostně vyhrazenými zdroji pro tento účel jsou z důvodu své jakosti, a tudíž také nižších nákladů na úpravu, zdroje podzemní vody“*

V takovém případě se nám jeví zdůvodnění ekonomické novely vodního zákona z r. 2016 – zvýšení poplatků za odběr podzemní vody – viz výše, „že vodárenské společnosti drancují levné podzemní vody a přitom nevyužívají k výrobě pitné vody povrchové zdroje, a že proto je třeba několikanásobně zvýšit sazbu poplatku za odběry podzemních vod, abychom je chránili“ jako ne zcela logické, dokonce v rozporu s ustanoveními vodního zákona.

Sazba poplatku za odebrané množství podzemní vody nebyla skutečně od roku 2001 změněna a určité zvyšování by bylo na místě, ale spíše pozvolné, průběžně, např. ve vazbě na inflaci.

Doporučujeme toto vnímat při dalších novelách vodního zákona a rovněž dbát na vzájemnou provázanost mezi původním a novým zněním jednotlivých ustanovení.

DĚKUJEME ZA POZORNOST

Ing. Jiří Novák,
VODÁRENSKÁ AKCIOVÁ SPOLEČNOST, a.s.
novak@vasgr.cz; mobil: 603 828 903

Ing. Petra Opletová, Ph.D.
Mendelova univerzita v Brně
Ústav aplikované a krajinné ekologie
opletova@mendelu.cz; telefon: 545 132 471

